

Doorgaan, versnellen, vertragen

Wij hebben vertrouwen in de ontwikkelingskracht van elk mens. Niet ieder kind zal een even grote stap zetten op onze school richting de grote wereld, maar elk kind krijgt bij ons het vertrouwen dat het zich zal ontwikkelen.

1 Doel

Het tempo waarop kinderen zich ontwikkelen is verschillend en valt lang niet altijd samen met de overgangen gebaseerd op kalenderleeftijd. Het is een ontwikkelingspsychologisch gegeven dat kinderen verschillen in de tijd die ze nodig hebben om te ontwikkelen naar het gerichte leren en het uitvoeren van complexe zaken. Wij hebben daarom beleid ontwikkeld om een gedegen beslissing te kunnen nemen over versnellen of vertragen. Dit is helpend om een ononderbroken ontwikkeling te kunnen waarborgen voor alle kinderen bij ons op school.

2 Toepassingsgebied

Dit beleid is van toepassing op alle kinderen van groep 0-1-2 die op 2 of meer ontwikkelgebieden voor- of achter lopen. En kinderen van groep 3 t/m 8 die op 3 of meer vakgebieden van taal, rekenen, lezen en spelling voor- of achter lopen op de gemiddelde ontwikkeling.

3 Algemeen

Onderbouw:

Kinderen die in oktober, november of december vier jaar worden en zelfs de kinderen die na december in groep 1 komen, heetten in het verleden de instroom leerlingen. Dit is al lang niet meer het geval. Zo gauw een vierjarig kind op school komt, zit het in groep 1. Voor oktober-, november- en december kinderen geldt dat ze automatisch meegaan naar groep 2, tenzij aantoonbaar is dat het kind gebaat is bij extra tijd. Dit mag niet alleen gebaseerd zijn op sociaal emotioneel functioneren. Sociaal en emotionele vorming is moeilijk te vatten in een handelingsplan. Het is vaak een kwestie van voortdurende aandacht en groei. Onderzoek heeft aangetoond dat verlengen daarbij niet zinvol is. Als een leerling verlengt, dan moet de leerkracht aangeven hoe de extra tijd met een zinvolle aanpak wordt ingevuld.

Wanneer nodig kunnen we kinderen laten versnellen. Versnellen of verlengen is niet aan de kalender gebonden. Bij twijfel over versnellen gebruiken wij de versnellingswijzer van School aan Zet. We zien de kinderen in groep 1 en 2 als één kleutergroep. We praten daarom liever niet over groep 1 of 2, maar over jongste- en oudste kleuters. Of een kind de werkjes van een jongste- of oudste kleuter maakt is niet leeftijdsafhankelijk.

In gesprek met ouders bepaalt de school (directie, IB-er en groepsleerkracht) of het kind doorstroomt, vertraagt of versnelt. We stellen ons daarbij de vraag waarom een kind meer tijd nodig heeft of waarom het door kan stromen.

Hierbij letten we op de volgende factoren: welbevinden, motivatie, zelfstandigheid, taakgerichtheid, zelfvertrouwen, sociale vaardigheden, motoriek, cognitieve vaardigheden en lichamelijke ontwikkeling (zie voor verdere toelichting, bijlage 2).

Wij hebben naast observaties en het CITO LVS ook KIJK! als leerlingvolgsysteem binnen ons onderwijs gekozen om hiermee de kinderen goed te kunnen volgen. Op basis van observaties kunnen we de biologische leeftijd afzetten tegen de ontwikkelingsleeftijd. We kijken of kleuters, gezien hun ontwikkeling, toe zijn aan een volgende groep. Hierbij volgen wij het stappenplan (bijlage 1).

In de wandelgangen wordt al gauw gesproken van blijven zitten als een kleuter langer in groep 1 of 2 blijft. Hier is geen sprake van! Kinderen verschillen immers in de tijd die ze nodig hebben om zich te ontwikkelen. Daarom hanteren wij de term: door kleuters!

Voor de overgang naar groep 3 hanteren wij het stappenplan uit bijlage 1.

Midden- en bovenbouw:

In groep 3 t/m 8 kan een onderscheid gemaakt worden tussen:

- Leerlingen die op niveau presteren
- Leerlingen die onder niveau presteren
- Leerlingen die boven niveau presteren

Leerlingen die op- of boven niveau presteren gaan naar de volgende groep. De leerlingen die onder- of boven niveau presteren moeten meer uitgebreid besproken worden.

Bij leerlingen die nog niet op niveau zijn volgen we de volgende procedure:

1.

Voor de groepsbesprekingen in februari staan de twijfels omtrent de prestaties van een bepaalde leerling al genoteerd. De uitslagen van de methoden gebonden toetsen, het sociaal emotioneel functioneren en de CITO toetsen (leerlingvolgsysteem) zijn de richtlijnen.

Er is contact met de ouders om ze te vertellen dat er **twijfels** zijn over het wél of niet overgaan van hun kind (met argumentatie).

Vóór 1 april bespreekt de groepsleerkracht met de IB-er en directie welke leerling zou moeten doubleren. *Het betreft hier leerlingen, die al eerder zijn gesignaleerd en begeleid, die al eerder op de leerlingenbespreking aan de orde zijn geweest en waar reeds plannen van aanpak uitgevoerd zijn.*

2.

In april heeft de groepsleerkracht een gesprek met de interne begeleider (en eventueel directie). In dit gesprek wordt geprobeerd zoveel mogelijk argumenten vóór en tegen op tafel te leggen. Het gaat dan om o.a. leerproblemen, gedragsproblemen, de thuissituatie, leerbaarheid, sociaal-emotionele ontwikkeling, leeftijd, weerstanden bij de ouders, de verwachte groep, de verwachte mogelijkheden om te differentiëren en de uitwerking van het zittenblijven op de leerling. De kern: een doublure **moet** zinvol zijn en een meerwaarde voor het kind inhouden. Dat wil zeggen dat het kind een redelijke kans op ontwikkelingsmogelijkheden moet hebben.

3.

Uiteindelijk wordt het besluit over het wel of niet doubleren in gezamenlijkheid met ouders genomen. De directeur behoudt de eindverantwoordelijkheid. De groepsleerkracht is zelf verantwoordelijk voor een zorgvuldige afhandeling.

4.

Voor deze kinderen is het noodzakelijk te weten wat ze **wel** beheersen (de groepsleerkracht heeft de vorderingen op papier staan). In een plan van aanpak beschrijven we welke hiaten er weggewerkt gaan worden.

Een kind dat doubleert moet nauwlettend in de gaten worden gehouden. De vorderingen moeten regelmatig tijdens de leerlingenbespreking besproken worden.

Ouders dienen voortdurend op de hoogte gehouden worden door de groepsleerkracht. Van deze oudergesprekken worden aantekeningen gemaakt.

N.B. Er zijn leerlingen met een beperkte ontwikkelingsmogelijkheid die een eigen programma volgen (OPP). Ouders dienen zo vroeg mogelijk geïnformeerd te worden over het vervolgonderwijs.

Bij leerlingen die boven niveau presteren volgen we de volgende procedure:

1.

De groepsleerkracht is vrij om zelf te bepalen om de leerlingen met de meer uitdagende materialen van de methode te laten werken (VVL raket versie, plusboeken en verdiepende opdrachten). Dit is terug te zien in het didactisch overzicht, de weekplanning en het groepsoverzicht en wordt tijdens de reguliere gesprekken met de ouders en de IB-er besproken.

2.

Wanneer een leerling niet voldoende uitgedaagd wordt binnen het reguliere programma gaat de groepsleerkracht in overleg met de IB-er voor een passende oplossing. Dat kan zijn dat we Levelwerk aanbieden of dat een leerling met bepaalde vakken met het volgende leerjaar mee gaat doen. Dit is geen probleem, omdat we klas doorbrekend werken. Dit moet met ouders besproken worden en beschreven worden in een plan van aanpak.

3.

Wanneer een leerling nog niet voldoende wordt uitgedaagd in een passende ontwikkeling gaan we (leerkracht, IB-er) de stappen van de versnellingswijzer volgen om te zoeken naar een passende oplossing. Ouders en directie worden hier altijd van op de hoogte gesteld. Er wordt een verslag gemaakt van de bevindingen bij de verschillende stappen en ouders zijn op de hoogte van de inhoud van het verslag.

4.

Uiteindelijk wordt het besluit over het wel of niet versnellen in gezamenlijkheid met ouders genomen. De directeur behoudt de eindverantwoordelijkheid. De groepsleerkracht is zelf verantwoordelijk voor een zorgvuldige afhandeling.

5.

Voor deze kinderen is het noodzakelijk te weten wat ze (nog niet) beheersen (de groepsleerkracht heeft de vorderingen op papier staan). In een plan van aanpak beschrijven we welke hiaten er weggewerkt gaan worden.

Een kind dat versnelt moet nauwlettend in de gaten worden gehouden. De vorderingen moeten regelmatig tijdens de leerlingenbespreking besproken worden.

Ouders dienen voortdurend op de hoogte gehouden worden door de groepsleerkracht. Van deze oudergesprekken worden aantekeningen gemaakt.

4 Succesindicatoren

In de jaarplanning staan de contact momenten tussen ouders en leerkracht goed weggezet in het schooljaar.

In de jaarplanning staan de contact momenten tussen leerkracht en IB-er goed weggezet in het schooljaar.

In het zorgdocument staat goed beschreven welke gegevens de leerkrachten gedurende een schooljaar verzamelen.

In het zorgdocument staat goed beschreven welke punten aan de orde komen tijdens de verschillende contactmomenten tussen leerkracht en IB-er.

5 Toetsing succesindicatoren

2x in een schooljaar worden alle leerlingen door de IB-er en directie in kaart gebracht en besproken met als doel te kijken of we op de Kubus en de Sint Nicolaas recht doen aan een ononderbroken ontwikkeling van alle kinderen bij ons op school

6 Bijbehorende documenten

Bijlage 1 Stappenplan versnellen, vertragen groep 1-2-3.

Bijlage 2 De beslissingsaspecten (voor overgang groep 2-3)

Bijlage 3 Samenvattend schema 'Hoe blijven ouders in beeld?'

Bijlage 4 Overzicht van te nemen stappen bij de versnellingswijzer.

Levelwerk afspraken

Versnellingswijzer. Versnellen zonder Drempels. Onderwijsbehoeften van excellente leerlingen in kaart gebracht. School aan zet.

Vorbereiding voor het invullen van de versnellingswijzer.

Versnellingswijzer.

Jaarplanning

Kwaliteitszorgplan

Bijlage 1. Stappenplan versnellen, vertragen groep 1-2-3.

Stap 0: Informatie

Ouders via groepsleerkrachten of schoolsite informeren over de procedure.

Stap 1: Welke kinderen?

Wanneer: November/december/januari groep 1-2

Actie: Besluiten voor welke kinderen je een verlengde (of verkorte) kleuterperiode moet overwegen. Hoe doen we dat?

- We kijken naar alle kinderen die geboren zijn van augustus tot en met december maar schromen niet daar uitzonderingen op te maken.
- We maken allereerst gebruik van de data uit ons observatiesysteem/leerlingenvolgsysteem KIJK!

Resultaat: De kinderen waarover een besluit moet worden genomen zijn in beeld.

Stap 2: Ouders informeren en betrekken

Wanneer: November/december/januari groep 1-2

Actie: Start overleg met groepsleerkracht en ouders (en intern begeleider). We vertellen ouders dat we een verlengde of (verkorte) kleuterperiode willen overwegen. Relevante informatie van ouders wordt verkregen.

Resultaat: Ouders zijn geïnformeerd en betrokken.

Stap 3: Verzamelen van informatie

Wanneer: Januari/maart groep 1-2

Actie: We verzamelen informatie m.b.t. alle mogelijke aspecten (uitdiepen van de gegevens die reeds in stap 1 waren verzameld). Bij mogelijk versnellen vullen we de versnellingswijzer in.

Resultaat: Informatie m.b.t. zoveel mogelijk aspecten.

Stap 4: Bepalen van de 'leerbaarheid'

Wanneer: Januari/april groep 1-2

Actie: We maken een plan om aandachtspunten te verbeteren. Bijvoorbeeld: wakker maken van de beginnende geletterdheid, verbeteren van de werkhouding, plan gericht op weerbaarder worden enzovoort. We bespreken het met ouders en geven hen de kans ook thuis wat te doen.

Resultaat: We weten in hoeverre het kind leerbaar is op een bepaald gebied c.q. ontvankelijk is voor specifieke stimulering.

Stap 5: De beslissing

Wanneer: Uiterlijk eind mei groep 1-2

Actie: We zetten de behoeftes van het kind op een rijtje en kijken op welke plaats het kind het beste kan worden begeleid. We nemen een besluit met behulp van de beslissingsaspecten (bijlage)

Resultaat: We doen deze besluitvorming in samenspraak met de ouders (en kind)

Stap 6: Plan van aanpak

Wanneer: Aug./sept. nieuwe leerjaar

Actie: We maken een plan van aanpak dat aansluit op de specifieke behoeftes van dit kind in groep 2 of groep 3.

Bijlage 2: De beslissingsaspecten (voor overgang groep 2-3)

1. Motivatie voor werken (het belangrijkste aspect)

Kinderen die nog weinig motivatie hebben voor echt "werken" en die nog liever spelend bezig zijn, b.v. nooit werkjes willen kiezen of b.v. nog weinig interesse voor cijfers, letters en andere "lees" activiteiten hebben, komen eerder in aanmerking voor een extra jaar bij de kleuters.

2. Gedrag tijdens klassikale activiteiten

Kinderen die niet actief meedoen tijdens klassikale activiteiten en zich niet of nauwelijks aangesproken voelen tijdens deze activiteiten, komen eerder in aanmerking voor een extra jaar bij de kleuters.

3. Werkhouding

Kinderen die niet zelfstandig kunnen werken, die niet enige tijd achter elkaar door kunnen werken, en/of die onvoldoende concentratie tot werken kunnen opbrengen, komen eerder in aanmerking voor een extra jaar groep 1/2.

4. Werkprestaties

Kinderen bij wie het niveau van het werk, b.v. het tekenwerk of de verzorging van het knip-en/of plakwerk gemiddeld genomen beneden de maat is, komen eerder in aanmerking voor een extra jaar groep 1/2.

5. Lees / taalvoorwaarden

Kinderen die nog weinig belangstelling tonen voor geschreven taal en bij wie de lees / taalvoorwaarden nog in onvoldoende mate ontwikkeld zijn (auditief, visueel, taalbegrippen), komen eerder in aanmerking voor een verlengde kleuterperiode.

6. Taalontwikkelingsniveau

Kinderen bij wie de taalontwikkeling een achterstand vertoont, zowel in het actieve taalgebruik als in de passieve taalbeheersing (één signaal is b.v. laat beginnen te praten), komen eerder in aanmerking voor een extra jaar groep 1/2.

7. Rekenvoorwaarden

Kinderen bij wie de rekenvoorwaarden (rekenbegrippen, tellen, etc.) nog in onvoldoende mate ontwikkeld zijn, komen eerder in aanmerking voor een extra jaar groep 1/2.

8. Zelfvertrouwen

Kinderen die weinig zelfvertrouwen hebben, veel last van faalangst (vooral voor de werkjes) hebben, die teleurstellingen maar moeilijk kunnen verwerken en dan van slag raken, komen eerder in aanmerking voor een kleuterverlenging.

9. Weerbaarheid / Zelfredzaamheid

Kinderen die nog weinig weerbaar zijn, die nog veel moeite hebben om voor zichzelf op te komen, die in sommige gevallen nog weinig zelfredzaam zijn, komen eerder in aanmerking voor een verlengde kleuterperiode.

10. Sociale omgang met klasgenoten en leerkrachten

Kinderen die nog veel moeite hebben met het op positieve manier contact leggen met anderen of die vaak niet positief reageren op contact name door anderen, komen eerder in aanmerking voor een extra jaar bij de kleuters.

De werkhoudings-/ motivatie aspecten (1, 2, 3, 4) zijn het meest belangrijk, d.w.z. "schoolrijpheid" is het duidelijkst herkenbaar in: een goede werkhouding, voldoende motivatie, met name voor "leerwerkjes", een voldoende houding bij klassikale activiteiten en goede werkprestaties. Alle aspecten zijn belangrijk, maar we laten sommige aspecten zwaarder meetellen.

Bijlage 3. Samenvattend schema 'Hoe blijven ouders in beeld?'

Zorgactie	Wijze waarop ouders betrokken moeten worden	
<i>Beslissing</i>	<i>Wettelijk verplicht of afgeleid hiervan</i>	<i>Niet vereist, wel dringend gewenst</i>
Extra zorg door de groepsleerkracht		Ouders informeren, overleggen
Leerling bespreken op groepsniveau		Ouders informeren en over uitkomsten overleggen
Leerling bespreken op schoolniveau		Vooraf met ouders overleggen, achteraf informeren en/of overleggen
Opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak	In overleg met ouders op- en bijstellen; akkoordverklaring van ouders nodig	Met ouders overleggen over resultaten van de uitvoering
Inzetten van ruime extra interne zorg vanuit de school		Ouders informeren; overleggen
Inschakelen van externe onderzoekers of ondersteuners	Vooraf toestemming ouders vereist; recht op inzage in	Schriftelijk informeren; overleg over, vervolgoverleg
	rapportage	Onderzoeksresultaten en plannen m.b.t. externe ondersteuning
Aanmelding voor coördinatiepunt samenwerkingsverband, collegiale consultatie	Toestemming ouders vereist voor het verstrekken van gegevens; recht op kennisname besluit	Overleggen over bedoeling, wensen en perspectieven
Aanmelding bij PCL	Ouders melden aan; recht op inwinnen van deskundigenadvies; recht op inzage van gegevens verstrekt aan PCL	Overleg over aanmelding en vervolprocedure; menig van ouders in het onderwijskundig rapport opnemen Schriftelijke informatie over PCL werkwijze en vervolprocedures
Besluitvorming van PCL	Eventueel horen van ouders; schriftelijk informeren over bevindingen en beschikking en over mogelijkheid van bezwaar/beroep	Overleg tussen ouders en school over de beschikking en de gevolgen
Aanmelding bij speciale school	Ouders melden aan	Ouders melden aan bij wachtlijst: overleggen over tussentijdse opvang Informeren over wijze van contactlegging met speciale school
Terugplaatsing naar basisschool	Bij PCL-beschikking voor onbepaalde tijd: instemming van ouders vereist	Ouders begeleiden

Bijlage 4. Overzicht van de te nemen stappen met de versnellingswijzer

Overzicht van stappen

Fase: Waarnemen

0. Vaststellen van signalen die duiden op behoefte aan versnelling of verrijking.

Fase: Begrijpen

In kaart brengen van leerlingkenmerken
1. Aanleg en vaardigheden
2. Werkhouding
3. Sociaal emotionele ontwikkeling
4. Fysieke ontwikkeling

5. Gesprek met de leerling over onderwijsbehoeften

6. Psychologisch profiel vaststellen

7. Onderwijsbehoeften vaststellen
Versnelling in combinatie met verrijking of compacten en verrijken

8. In kaart brengen van omgeving om vast te stellen of aan de behoeften tegemoet kan worden gekomen.

Fase: Plannen

9. Keuze voor één van beide koersen maken en uitwerken van een programma.